

Van: Anne Hanssen

Verzonden: donderdag 13 juli 2023 17:41

Aan: bestuursondersteuning

CC: Ton Haagen

Onderwerp: Aanpassing vragen droogte

Beste bestuursondersteuning,

We hebben nog enkele aanpassingen gedaan om een aantal vragen naar achteren te schuiven ter beantwoording na de in te plannen themadag.

Bij deze de finale versie.

Met vriendelijke groet

Anne Hanssen

Artikel 35 vragen aan het Dagelijks Bestuur met betrekking tot de droogte problematiek

Door de klimaatverandering zijn behalve overstromingen ook toenemende periodes van droogte in Nederland een steeds groter probleem aan het worden, zowel voor de natuur als de landbouw, industrie en uiteindelijk ook voor de particuliere waterverbruiker. Volgens deskundigen is het watermanagement hier nog niet op aangepast. In het voorjaar verlagen Waterschappen het grondwaterpeil door middel van maximale afwatering zodat de grond vanaf februari geschikt is voor de zware landbouwmachines onder andere om mest uit te rijden. In de periode daarna hebben gewassen water nodig voor de groei en wordt grondwater opgepompt.

Dit leidt bij de Partij voor de Dieren tot de volgende vragen:

1. Kent u het artikel van ecohydroloog Flip Witte over de gevolgen van het huidige waterbeleid op de droogte in Nederland? ¹
2. Kent u de gegevens uit het rapport “overzicht grondwateronttrekkingen in Nederland uit 2021”²?
3. Hieruit blijkt dat de totale hoeveelheid grondwater die wordt onttrokken voor beregening in de landbouw wordt geraamd op ca. 100 miljoen m3 in een gemiddeld jaar en op ca. 200 miljoen m3 in een extreem droog jaar (peildatum 2019) zoals in 2018. Het rapport laat duidelijk zien dat Waterschap Limburg een grootverbruiker is met grondwateronttrekkingen voor de Landbouw: In een gemiddeld jaar wordt er 22 miljoen m3 water onttrokken en in een droog jaar 48 miljoen m3 water. **Bent u het eens met diverse ecohydrologen dat dit zeer zorgwekkende cijfers zijn met de huidige droogteproblemen**³?
4. **Bij periodes van droogte wordt aan particulieren gevraagd zuinig om te gaan met water. Kan het DB de prijzen per m3 water aangeven die berekend worden aan particulieren? En aan grootverbruikers?**
5. **Is het DB het met ons eens dat er voor grootverbruikers met deze prijzen weinig stimulans is om zuinig om te gaan met water?**
6. Heeft het Waterschap Limburg één duidelijk meet- en registratiesysteem met alle daadwerkelijke grondwateronttrekkingen, per gebied en omvang? Zo ja, staan hier ook gegevens in zoals het exacte aantal beregeningsputten, de diepte van de putten, de omvang, de exacte locaties, de hoeveelheid onttrokken water m3 per locatie/put, de vergunningen die op een locatie rusten en de locaties zonder vergunningen? **Zo nee, waarom niet?** Wanneer gaat deze er wel komen?
7. Komen de registraties en gegevens overeen met het Landelijk Registratie Systeem?
8. Kan het DB aangeven hoeveel water er in Limburg in de afgelopen 10 jaar is opgepompt door de agrarische sector? Graag gespecificeerd per jaar, periode en plaats. Welke gebieden springen eruit?
9. Naast de onttrekkingen door de landbouw zijn er ook grondwateronttrekkingen door industrie en bouw. Kan het DB aangeven hoeveel water de afgelopen 10 jaar door deze sectoren is onttrokken? Graag gespecificeerd per jaar, periode, plaats en sector.

Er is geen volledig beeld van de hoeveelheid water en het aantal onttrekkingen voor beregening van de landbouw, omdat deze onttrekkingen grotendeels onder de meldingsplicht vallen en registratie

¹ <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2477751-grootste-oorzaak-verdroging-niet-klimaatverandering-maar-slecht-waterbeleid>

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/03/29/rapport-grondwateronttrekkingen>

³ <https://www.natuurmonumenten.nl/nieuws/flip-witte-over-droogte-ga-eindelijk-eens-wat-doen>

van onttrokken hoeveelheden niet altijd is voorgeschreven vanuit de waterschapsverordeningen. De kleine onttrekkingen tot 10 m³/uur zijn vrijgesteld van een vergunnings- of meldingsplicht en worden derhalve niet geregistreerd.⁴

10. Komt er een vergunningsplicht voor álle onttrekkingen van grondwater? Wanneer gaat deze komen?
11. Waterschap de Dommel is van plan de regels voor kleine grondwaterputten (tot 10 m³ water per uur) te veranderen. Voortaan moeten álle grondwaterputten gemeld worden (meldingsplicht). Gaat deze meldingsplicht ook ingezet worden bij het Waterschap Limburg? Graag een gemotiveerd antwoord⁵
12. In 2022 is er een onttrekkingsverbod geweest van oppervlaktewater uit beken en sloten⁶ In 2023 is dit verbod ingesteld op 22 juni. Dit verbod geldt voor alle onttrekkingen uit beken, sloten en andere watergangen. Op welke gronden beslist het waterschap tot een verbod?
13. Zijn er ook uitzonderingen op het verbod en zo ja welke?
14. Hoe controleert het waterschap op overtredingen van dit verbod? Gebeurt dit controleren intensief? En welke sancties zijn er verbonden aan overtreding van een onttrekkingsverbod?
15. Waarom gold en geldt het verbod alleen voor oppervlakte wateronttrekkingen en niet voor grondwateronttrekkingen? **Is het DB van plan dit aan te passen en wanneer?**
16. **In een nieuwsbericht van 1Limburg⁷ staat dat bij het Waterschap Limburg geen beleidskader is om beperkingen aan beregening uit grondwater op te leggen. De fractie voor de Partij voor de Dieren vindt dit schokkend en pleit daarom voor beleid waarin dit wel mogelijk is. Kan het DB uitleggen waarom dit beleid er nog niet is en wanneer dit wel gaat komen?**
17. Weet het Waterschap wanneer het grondwaterpeil in bepaalde gebieden in het rood komt te staan en hoe ze adequaat ter plekke kan ingrijpen? Zo ja, hoe snel en op welke wijze wordt ingegrepen?

Natuurgebieden hebben grote last van de droogte door het afvoeren- en oppompen van water. Het grondwaterpeil zakt ver onder het gewenste niveau waardoor natuurgebieden verdrogen en de natuur en de biodiversiteit achteruitgaan. Ook de Limburgse beken ondervinden schade door het huidige toegepaste watermanagement. Hierdoor is de sterfte bij beekgebonden flora en fauna groot. Veel kenmerkende macrofauna in beken is zeldzaam geworden of zelfs geheel verdwenen bijvoorbeeld de Beekprik, de Kokerjuffer en de bijzondere flora in het Elzenbroekbos. De kans dat een populatie zich herstelt na het droogvallen van een beek is klein. Daarnaast kan door afvoerpieken de bodemstructuur verdwijnen waardoor planten en dieren losraken en wegspoelen. Opvallend is dat juist in beken met hoge ecologische waarde de verliezen aan bijzondere soorten hoog zijn.

18. **Heeft het DB inzichtelijk welke natuurschade veroorzaakt wordt door het massaal oppompen van grondwater in Limburg? Zo ja, welke maatregelen worden er door het Waterschap momenteel genomen om schade te voorkómen, te beperken en te herstellen in álle beken, niet alleen bij pilotprojecten?**
19. Heeft het Waterschap Limburg in kaart welke beekgebonden flora en fauna bedreigd worden door het eerder beschreven toegepaste watermanagement? Welke natuurlijke maatregelen zijn er tot nu toe genomen om deze schade te voorkomen en welke technische maatregelen, niet alleen bij pilotprojecten? Graag beantwoording per onderdeel.

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/03/29/rapport-grondwateronttrekkingen>

⁵ <https://www.dommel.nl/andere-regels-voor-kleinschalig-grondwatergebruik>

⁶ <https://www.waterschaplimburg.nl/@7193/onttrekkingsverbod-oppervlaktewater/>

⁷ <https://nos.nl/regio/limburg/artikel/407035-grondwateronttrekking-lijkt-niemand-te-boeien>

20. Welke maatregelen heeft het Waterschap genomen om voorlichting te geven aan agrariërs, natuurbeherende organisaties, provincies, gemeenten en andere belanghebbenden om hen te stimuleren om het grondwaterpeil te verhogen en in elk geval rondom natuurgebieden te stoppen of minderen met (grond)wateronttrekkingen? Welke duurzame op maat gemaakte oplossingen en maatregelen zijn daar uit voortgekomen en zijn deze al ingezet? Graag een specificatie per oplossing. **Indien nog geen maatregelen genomen, waarom is dit nog niet gebeurd?**
21. In een artikel van 1Limburg wordt de indruk gewekt dat niemand zich druk maakt om de schade voor de natuur veroorzaakt door het massaal oppompen van grondwater voor gewassen op het land in combinatie met de langdurige droogte van de jaren 2018 t/m heden. Is het DB bekend met dit artikel? Zo ja, is het DB het eens met de strekking van dit artikel?

Uit een artikel van 1Limburg⁸ blijkt dat 10.000 grondwaterputten bekend zijn en dat deze in vrijwel alle gevallen worden gebruikt voor het wegpompen van water door agrariërs. Tot 150.000 kubieke meter water per jaar mag gratis worden opgepompt met enkel een meldingsplicht. Daarboven is een vergunning van de provincie nodig.

22. Is het DB zich ervan bewust dat er op grote schaal vertakkingen worden aangelegd op bestaande beregeningsputten? Dit zijn vertakkingen die perceelsgrenzen overschrijden, en waarbij het ook mogelijk wordt dat agrariërs putten met elkaar gaan delen. Is het DB het met ons eens dat het gevolg hiervan is dat de reikwijdte (het aantal hectaren dat vanuit een put kan worden beregend) van een put veel groter wordt?
23. Is het DB zich ervan bewust dat de maximale pompcapaciteit is losgelaten? Beamt het DB dat de enige limiet die er nog op een put zit is de 24-uur die een dag heeft? Aangezien de pompcapaciteit los is gelaten, kan uit elke put maximaal 24 uur per dag water onttrokken worden met een pomp zonder max capaciteit. **Vindt het DB dit een wenselijke ontwikkeling in deze tijd van droogteproblematiek?**
24. Is het DB zich ervan bewust dat er in de bufferzone van NP De Groote Peel ongeregistreerde putten bevinden waaruit de afgelopen weken beregend is? **Welk handhavingsbeleid hanteert het waterschap?**
25. In het stroomschema grondwateronttrekking t.b.v. beregening van open teelten in de landbouw geldt de zorgplicht⁹. Wat houdt dit in en hoe controleert het Waterschap de naleving ervan?
26. **Is het DB zich ervan bewust dat door het vrijlaten (geen beperkingen stellen aan de bestaande putten) van beregening in de bufferzones van de N2000 gebieden er geen rem lijkt te zitten op waterintensieve teelten? Een agrariër heeft op dit moment geen enkele drijfveer te kiezen voor teelten die passen bij een hydrologische bufferzone. Bepaalde gewassen zoals Engels raaigras en snijmais verbruiken enorme hoeveelheden water. Bij droogte worden deze soorten extreem beregend met schadelijke gevolgen voor de natuur. Vindt het DB dit een gewenste ontwikkeling?**
27. **Geeft het Waterschap adviezen of begeleiding aan agrariërs over het omschakelen naar andere soorten gewassen en over het duurzaam inrichten van akkers zodat er meer water kan worden vastgehouden? Ook bloemenrijke akkers en natuurlijke graslanden zijn maatregelen om water vast te houden en de biodiversiteit te vergroten. Zo ja, zijn er**

⁸ <https://nos.nl/regio/limburg/artikel/407035-grondwateronttrekking-lijkt-niemand-te-boeien>

⁹ https://www.waterschaplimburg.nl/publish/pages/3487/uitvoeringsregel_3_4_grondwateronttrekking_t_b_v_beregening_van_open_telten_in_de_landbouw.pdf

maatregelen of is er beleid uit voortgekomen uit deze bijeenkomsten en zijn deze ingezet? Zo nee, wanneer gaat ze dit wel doen?

28. Rondom NP de Peel worden nog steeds graslanden omgezet naar intensieve teelten zoals mais en aardappelen. Ook rukken de percelen met bloembolgewassen en boompjes (niet voedselteelten) op. Beamt u dat dit haaks staat op de instandhouding- en hersteldoelstellingen die gelden voor het N2000-gebied?
29. Is het DB zich ervan bewust dat er waterschapssloten worden gemaaid in mei en juni? Klopt het dat deze sloten worden gemaaid uit voorzorg om ervoor te zorgen dat een eventuele hoosbui snel kan worden afgevoerd? Zo nee, waarom worden de slootkanten dan in deze tijd van het jaar gemaaid? Beseft het DB dat het maaien van de slootkanten in mei en juni een slachtpartij van boerenlandvogels aanricht, omdat boerenlandvogels gebruik maken van de slootkanten om in te broeden? Beseft het DB dat slootkanten en bermen de enige plaatsen zijn waar boerenlandvogels kunnen broeden, omdat akkerlanden intensief beheerd worden. Er en doordat ruige randen langs landbouwpercelen door de intensivering zijn verdwenen?
30. Is ons ter oren gekomen dat het Waterschap Limburg vorig jaar een laaggelegen perceel heeft verkocht aan een agrariër aan de rand van de Aabeek : <https://goo.gl/maps/YeMKbxwPgVoNRqj6A> , klopt dit? Kan het DB uitleggen waarom deze grondpositie is opgegeven? Is het DB het met ons eens dat het onwenselijk is om grondposities op te geven die langs waterwegen lopen waar kansrijke projecten kunnen plaatsvinden op het gebied van biodiversiteit, waterkwaliteit en waterkwantiteit, met name indien deze in de hydrologische bufferzone van een natura 2000 gebied liggen?
31. Hoe en wanneer controleert het Waterschap of er illegale putten aanwezig zijn en hoe handhaaft ze tegen illegaliteit?
32. Welke speciale regels gelden er voor geregistreerde landbouwkundige putten binnen en buiten de verdroogde natuurgebieden inclusief bufferzones?
33. Zijn er (kwetsbare) natuurgebieden of waterkeringen waar grondwateronttrekkingen niet zijn toegestaan. Zo ja, welke gebieden of waterkeringen?
34. Welke korte termijn maatregelen en welke duurzame maatregelen zijn er tot op heden genomen voor de waterstand in het natuurgebied de Peel en andere natuurgebieden? Welke gaan er nog komen?
35. In artikel 5.8.2 van de Omgevingsverordening Limburg 2014 is bepaald dat het totaal aantal putten en pompen die op 22 december 2009 aanwezig was, niet mag toenemen. Hoe is de stand van zaken in 2023? Is dit aantal gelijk gebleven? Zo nee, welke actie gaat het DB hier op zetten?
36. In welke gebieden is dit “standstill” beginsel ingezet?

